

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo rekomendacijos (toliau – rekomendacijos) skirtos padėti Vilniaus lietuvių namams (toliau – Lietuvių namai) atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą konkrečioje (-se) veiklos srityje (-se), nustatant rizikas ir jų veiksnius, parengti išvadą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir rizikų mažinimo ir (ar) jų veiksmų šalinimo priemonės.

2. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti Lietuvių namų veiklą, nustatyti rizikas, galinčias pasireikšti veiklos srityse ir sudaryti prielaidų darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, apskaičiuoti jų lygį, suskirstyti jas pagal svarbą, nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, sudarančius prielaidų korupcijos rizikoms kilti, ir parengti priemones nustatytoms rizikoms mažinti ir (ar) jų veiksmams šalinti.

3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo uždaviniai:

3.1. nustatyti rizikas, galinčias pasireikšti Lietuvių namų veiklos srityse ir sudaryti prielaidų darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus;

3.2. apskaičiuoti nustatytų korupcijos rizikų lygį, suskirstyti jas pagal svarbą, taikant matricų metodą;

3.3. nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, sudarančius prielaidų korupcijos rizikoms kilti;

3.4. nustatyti korupcijos rizikų mažinimo ir (ar) jų veiksmų šalinimo priemones.

4. Rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme (toliau – KPI).

II SKYRIUS PASIRENGIMAS ATLIKTI KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMĄ

PIRMASIS SKIRSNIS VEIKLOS SRIČIŲ SĄRAŠO SUDARYMAS

5. Lietuvių namų gali būti sudaromas veiklos sričių sąrašas, skirtas sisteminti informaciją apie korupcijos pasireiškimo tikimybės jame nustatymą. Šį sąrašą rekomenduojama rengti, turint daug veiklos sričių, ir kasmet jį atnaujinti.

6. Lietuvių namų veiklos sričių sąrašą sudaro ir atnaujina už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas darbuotojas, atsižvelgdamas į Lietuvių namų skyrių ir padalinių vadovų pateiktą informaciją apie jų veiklos sritis.

7. Lietuvių namų veiklos sritimi laikytina jo atliekama procedūra teisės aktuose jam pavestai funkcijai atlikti¹.

ANTRASIS SKIRSNIS

SPRENDIMO ATLIKTI KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMĄ PRIĖMIMAS

8. Valdydamas korupcijos riziką sprendimą atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Vilniaus lietuvių namuose priima direktorius savo iniciatyva² arba skyriaus ar padalinio vadovo siūlymu. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atlieka už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingi subjektai, nurodyti KPĮ 24 straipsnio 1–4 dalyse.

9. Korupcijos pasireiškimo tikimybei nustatyti gali būti sudaroma darbo grupė. Darbo grupės vadovu rekomenduojama skirti už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį, o nariais – darbuotojus, atsakingus už skirtingas Lietuvių namų veiklos sritis.

III SKYRIUS

PIRMASIS SKIRSNIS

INFORMACIJOS SURINKIMAS

10. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, rekomenduojama analizuoti ne ankstesnį kaip 2–3 pastarųjų metų laikotarpį.

11. Siekiant nustatyti Lietuvių namams aktualias rizikas rekomenduojama surinkti ir apibendrinti šią informaciją:

11.1. apie jos darbuotojų padarytą (-as) korupcinio pobūdžio nusikalstamą (-as) veiką (-as) arba korupcinio pobūdžio teisės pažeidimą (-us). Renkama informacija apie per analizuojamąjį laikotarpį Lietuvių namuose užfiksuotus KPĮ 2 straipsnio 9 ir 10 dalyse nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir korupcinio pobūdžio teisės pažeidimų atvejus, neatsižvelgiant į minėtų veikų tyrimo proceso (ikiteisminio tyrimo, administracinio nusižengimo bylos nagrinėjimo ar tarnybinio nusižengimo tyrimo) etapą;

11.2. apie gautus skundus, pranešimus, pareiškimus dėl Lietuvių namų atliktų veiksmų ir (ar) priimtų sprendimų. Renkama informacija apie analizuojamuoju laikotarpiu gautus skundus, pranešimus, pareiškimus, neatsižvelgiant į tai, ar dėl jų buvo pradėti ikiteisminiai tyrimai, administracinių nusižengimų bylos, tarnybiniai patikrinimai, ar ne;

11.3. apie analizuojamą laikotarpį (ar ankstesnes, jei iki korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo nebuvo renkama ir vertinama tokia informacija) Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos atliktas korupcijos rizikos analizes. Renkama informacija apie Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos teisės aktų nustatyta tvarka atliktas korupcijos rizikos

¹ Pavyzdžiui, viešųjų pirkimų, turto valdymo ir panaudojimo, personalo formavimo, licencijavimo, ūkio subjektų priežiūros veiklos sritys.

² Pavyzdžiui, tvirtindamas viešojo sektoriaus subjekto korupcijos prevencijos veiksmų planą, kuriame numatytas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įstaigoje atlikimas arba už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo subjekto motyvuotą teikimą dėl tikslingumo atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą.

analizes Lietuvių namų veiklos srityse ir pateiktas kritines ir kitas antikorupcines pastabas ir pasiūlymus³;

11.4. apie analizuojamu laikotarpiu (ar ankstesnius, jei iki korupcijos pasireiškimo tikimybės atlikimo nebuvo renkama ir vertinama tokia informacija) atliktus teisės aktų, reglamentuojančių įstaigos veiklą, antikorupcinius vertinimus. Renkama informacija apie Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos teisės aktų nustatyta tvarka atliktus Lietuvių namų veiklą reglamentuojančių teisės aktų antikorupcinių vertinimų išvadas bei pateiktas kritines ir kitas antikorupcines pastabas;

11.5. apie Valstybės kontrolės, Seimo kontrolierių, kitų kontrolės ar priežiūros institucijų arba pačių Lietuvių namų atliktus vidaus patikrinimus, audito išvadas, jų metu nustatytus Lietuvių namų veiklos pažeidimus;

11.6. sociologinių tyrimų, žiniasklaidos, darbuotojų apklausų rezultatų ir kitus viešai prieinamus, aktualius korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui duomenis;

11.7. taikant interviu metodą surinktą informaciją (darbuotojų apklausos, anketavimas, vertinami Lietuvių namų darbuotojams ar kitiems asmenims, galintiems suteikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui reikalingos informacijos, pateikti klausimai);

11.8. kita galimoms rizikoms Lietuvių namuose nustatyti reikšminga informacija.

ANTRASIS SKIRSNIS

RIZIKŲ NUSTATYMAS, JŲ LYGIO APSKAIČIAVIMAS IR SUSKIRSTYMAS PAGAL SVARBĄ

12. Rizikos nustatomos įvertinus ir išanalizavus rekomendacijų 11 punkte išvardintus informacijos šaltinius. Rizikas nustato už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingas darbuotojas ir Lietuvių namų skyrių ir padalinių vadovai, kurių veiklos sritis (-ys) vertinamos arba darbo grupė, jei ji buvo sudaryta, konsultuojantis su vidaus audito grupe. Nustačius Lietuvių namams aktualias rizikas, sudaromas jų bendras sąrašas.

14. Sudarius Lietuvių namų rizikų sąrašą:

14.1. įvertinamas kiekvienos nustatytos rizikos poveikio Lietuvių namų veiklai (1 lentelė) ir kilimo tikimybės (2 lentelė) lygiai;

14.2. apskaičiuojamas kiekvienos nustatytos rizikos lygis;

14.3. visos nustatytos rizikos suskirstomos pagal svarbą taikant matricų metodą (3 lentelė). Matrica susideda iš dviejų kriterijų: vertikaliojo kriterijaus – poveikio ir horizontaliojo kriterijaus – tikimybės, kuriuos sudaro penki lygiai.

15. Poveikio kriterijus nusako konkrečios rizikos sukeltą arba galimą (hipotetinį) neigiamą poveikį Lietuvių namų veiklai, reputacijai, pasitikėjimui juo, finansinius nuostolius, poveikį veiklos tęstinumo užtikrinimui ir t. t. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliekantis Lietuvių namai iki korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios gali nustatyti papildomus ir (ar)

³ Korupcijos rizikos analizės tvarkos aprašo, patvirtinto Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229, 19 p.

alternatyvius poveikio lygių požymius ir situacijas, atsižvelgdamas į jo veiklos specifiką, veiklos prioritetus, saugomas vertybes. Pateikiami požymiai ir situacijos turi būti alternatyvūs, tai yra poveikio lygiui nustatyti užtenka, kad jie atitiktų bent vieną iš požymių ar situacijų. Jei vertinant rizikos poveikio lygį nustatoma, kad jis atitinka keliems požymiams ar situacijoms, priskirtoms skirtingiems lygiams⁴, galutinis rizikos lygis apskaičiuojamas pagal aukščiausią požymį ar situaciją atitinkantį poveikio lygį. Pavyzdinis poveikio kriterijaus vertinimo apibūdinimas:

1 lentelė

Lygis	Požymis, situacija
Katastrofinis (5 balai)	1. Lietuvių namuose nustatytas korupcinio pobūdžio teisės pažeidimas⁵ arba kompetentingos institucijos pradeda ikiteisminį tyrimą dėl įstaigoje dirbančio darbuotojo pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 225, 226, 227, 228, 228¹, 229, 300 straipsnius ir kitų nusikalstamų veikų, kurios tiesiogiai susijusios su darbuotojo atliekamomis funkcijomis ar Lietuvių namų veikla ar daro joms įtaką. 2. Daroma didelė žala Lietuvių namų reputacijai. 3. Daroma didelė neigiamą įtaka Lietuvių namų ir (ar) jo padalinio veiklai, ilgėja atliekamų funkcijų laikas ar įvyksta personalo pasikeitimai arba ji iš esmės sustoja – daugiau nei vienas darbuotojas arba nors vienas vadovavimo pareigas einantis darbuotojas negali eiti savo pareigų dėl atliktų galimai korupcinio pobūdžio veiksmų. 4. Patiriama didelių papildomų ir (ar) biudžete nenumatytų finansinių išlaidų, susijusių su korupcijos rizikų poveikiu (dėl papildomų lėšų poreikio neįvykdomi suplanuoti pirkimai, atsiranda prievolė atlyginti trečiųjų asmenų patirtą žalą).
Kritinis (4 balai)	1. Lietuvių namuose nustatytas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo, Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymo, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo ar Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo pažeidimas⁶. 2. Skundas, pareiškimas ar pranešimas kitoms atsakingoms institucijoms dėl konkrečiai nurodytų korupcinio pobūdžio Lietuvių namų darbuotojo veiksmų. 3. Atliekamas žiniasklaidos tyrimas apie galimai korupcinio pobūdžio veiksmus, susijusius su Lietuvių namų veikla. 4. Patiriamos papildomos, nenumatytos išlaidos ir (ar) trikdoma Lietuvių namų veikla, ilgėja atliekamų funkcijų laikas, padaroma žala reputacijai. 5. Bent vienas darbuotojas negali eiti savo pareigų dėl atliktų galimai korupcinio pobūdžio veiksmų. 6. Patiriama žymių papildomų ir (ar) nenumatytų biudžete finansinių išlaidų, susijusių su korupcijos rizikų poveikiu (dėl personalo trūkumo būtina atlikti papildomus pirkimus, samdyti darbuotojus, dėl papildomų lėšų poreikio neįvykdomi suplanuoti pirkimai ir pan.).
Pastebimas (3 balai)	1. Pasikartojantys darbuotojų, taip pat asmenų skundai, kuriuose nurodomi galimai korupcinio pobūdžio veiksmai, susiję su Lietuvių namų veikla.

⁴ Pavyzdžiui, nustatomas katastrofinio lygio poveikis reputacijai, kritinio lygio poveikis viešojo sektoriaus subjekto veiklos tęstinumo užtikrinimui, pastebimo lygio poveikis finansams. Šiuo atveju apskaičiuojant rizikos lygį imamas aukščiausias poveikio lygio balas – „5“.

⁵ Pavyzdžiui: 1) priimti įsiteisėję apkaltinamieji nuosprendžiai arba nuosprendžiai nutraukti baudžiamąją bylą esant atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindams, jeigu baudžiamojoje byloje ikiteisminis tyrimas buvo pradėtas viešojo sektoriaus subjekto skundo, pareiškimo ar pranešimo pagrindu arba apie tokį ikiteisminį tyrimą buvo pranešta viešai; 2) pati įstaiga nustatė korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus.

⁶ Priimti ir įsigalioję viešojo sektoriaus subjekto ar kitos juos nagrinėjančios institucijos sprendimai.

Lygis	Požymis, situacija
	2. Gaunami kitų institucijų paklausimai apie konkrečius atvejus ar situacijas apie galimas korupcijos apraiškas (rizikas) arba kontrolės veiksmų metu nustatytas ydingas situacijas. 3. Pavieniai pranešimai žiniasklaidoje apie galimai korupcinio pobūdžio veiksmus, susijusius su Lietuvių namų veikla. 4. Paveikiama Lietuvių namų veikla – skiriama daugiau nei įprastai laiko ir priemonių skundams nagrinėti, aiškinti įvykių aplinkybėms ir pan. 5. Patiriama papildomų ir (ar) nenumatytų biudžete finansinių išlaidų, susijusių su rizikų poveikiu (tyrimą, aplinkybių vertinimą atliekančių pareigūnų užmokestis, užsakomos ekspertizės ir pan.).
Žemas (2 balai)	1. Pasikartojantys pagrįsti darbuotojų, taip pat asmenų skundai, susiję su Lietuvių namų darbuotojo veiksmais, kuriuose nenurodomas galimas jų korupcinis pobūdis. 2. Lietuvių namų veikla paveikiama nežymiai – skiriama laiko skundams nagrinėti, aiškinti įvykių aplinkybėms ir pan. 3. Patiriama papildomų finansinių išlaidų, susijusių su rizikų poveikiu (tyrimą, aplinkybių vertinimą atliekančių pareigūnų užmokestis), kurios neviršija protingų išlaidų kiekio.
Nereikšmingas (1 balas)	1. Pagrįsti pavieniai darbuotojų, taip pat asmenų skundai, susiję su Lietuvių namų darbuotojo veiksmais, kuriuose nenurodomas galimas jų korupcinis pobūdis. 2. Lietuvių namų veiklai ir reputacijai įtaka nedaroma. 3. Nepatiriama papildomų finansinių išlaidų, susijusių su rizikų poveikiu.

16. Tikimybės kriterijus nusako rizikos pasireiškimo dažnumą, galimybę. Šis kriterijus vertinamas pagal atvejų skaičių. Atvejų skaičių korupcijos pasireiškimo tikimybę atliekantis viešojo sektoriaus subjektas nustato pats, atsižvelgdamas į Lietuvių namų darbuotojų skaičių. Pavyzdinis tikimybės kriterijaus vertinimo apibūdinimas:

2 lentelė

Lygis	Požymis, situacija
Labai aukštas (5 balai)	Visais atvejais, nepriklausomai nuo darbuotojų skaičiaus – 1 rezonansinis atvejis. 1 ir daugiau atvejų per metus⁷ subjektuose, kuriuose dirba iki 50 darbuotojų⁸. 2 ir daugiau atvejų per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 51 iki 100 darbuotojų. 3 ir daugiau atvejų per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 101 iki 500 darbuotojų. 4 ir daugiau atvejai per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 501 iki 1 000 darbuotojų. 5 ir daugiau atvejų per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 1 001 iki 5 000 darbuotojų. 6 ir daugiau atvejų per metus subjektuose, kuriuose dirba daugiau kaip 5 000 darbuotojų.
Aukštas (4 balai)	Ne daugiau kaip 1 atvejis per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 51 iki 100 darbuotojų. Ne daugiau kaip 2 atvejai per metus subjektuose, kuriuose dirba nuo 101 iki 500 darbuotojų.

⁷ Pažymėtina, kad rekomendaciniai tikimybės požymiai (atvejų skaičiai) nurodomi vieniems metams. Jei analizuojamas laikotarpis yra ilgesnis nei vieni metai (dveji, treji metai), kiekvienais analizuojamais metais nustatyti atvejų skaičiai, apskaičiuojant galutinį tikimybės lygį, sumuojami.

⁸ Vidutinis faktiškai dirbančių viešojo sektoriaus subjekto darbuotojų skaičius yra korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procedūros pradžios dieną faktiškai viešojo sektoriaus subjekte dirbančių darbuotojų skaičius.

IV SKYRIUS

IŠVADOS DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO PARENGIMAS

20. Nustatytų rizikų lygiai ir rizikų suskirstymo pagal svarbą rezultatai įrašomi į Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadą (toliau – išvada) (1 priedas).

21. Išvadoje nurodoma:

21.1. Lietuvių namų skyrius ar padalinys, kuriame atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, pateikiant nuorodas į teisės aktus, reglamentuojančius jo veiklą. Nurodoma (-os) veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, pateikiamas jos (-ų) trumpas aprašymas;

21.2. asmenys, atlikę Lietuvių namų korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą;

21.3. korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas. Analizuotas laikotarpis;

21.4. rizikos, jų lygiai, apskaičiuoti šių rekomendacijų 17 punkto nustatyta tvarka, kurie atžymimi pačioje matricoje (R_1 , R_2 , R_3 ir t. t., žemiau pateikiant jų pavadinimus), rizikų suskirstymas pagal svarbą.

21.5. prioriteto tvarka (pradedant nuo daugiausiai balų surinkusių aukščiausio (raudono) rizikingumo lygio) išvardijamos nustatytos rizikos, bei pateikiamas jų vertinimas matricų metodu (nurodant rizikos lygį, tikimybės ir poveikio balus, taip pat pagrindimą, kodėl skirti tokie balai). Kiekvienai rizikai pagrįsti gali būti pateikiami papildomi duomenys ir (ar) informacija⁹;

21.6. pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo:

21.6.1. žemo (žalio) rizikingumo lygio rizikų išsamiau nagrinėti, nustatyti joms mažinti atskirų priemonių paprastai netikslinga;

21.6.2. vidutinio (geltono) rizikingumo lygio rizikoms mažinti viešojo sektoriaus subjektui rekomenduojama atlikti šią (-as) sritį (-is) reglamentuojančių vidaus teisės aktų ir jų projektų antikorpucinius vertinimus, papildyti antikorpucinio elgesio kodeksą arba taisykles situacijomis, kaip darbuotojams elgtis susidūrus su šiomis rizikomis, taikyti darbuotojų sąmoningumo didinimo priemones – organizuoti renginius, paskaitas, parengti atmintines. Korupcijos rizikos veiksmų nustatymas veiklos srityse, kuriose gali šios rizikos pasireikšti, rekomendacijų V skyriuje nustatyta tvarka gali būti atliekamas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo subjekto sprendimu, kuris pateikiamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvados skiltyje „Kitos pastabos“;

21.6.3. aukščiausio (raudono) rizikingumo lygio rizikoms mažinti rekomenduojama privalomai atlikti korupcijos rizikos veiksmų nustatymą veiklos srityse, kuriose jos gali pasireikšti, šių rekomendacijų V skyriuje nustatyta tvarka ir surašyti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvados priedus (2 priedas), kuriuose išvardinti nustatytus korupcijos rizikos veiksmus ir pasiūlyti konkrečias priemones, skirtas jiems šalinti. Taip pat rekomenduojama papildyti antikorpucinio elgesio kodeksą ar taisykles situacijomis, kaip darbuotojams elgtis susidūrus su šiomis rizikomis, organizuoti mokymus;

⁹ Pačioje išvadoje arba kaip jos priedai.

21.7. kitos pastabos – įrašoma papildoma informacija, reikšminga korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo procesui

21.8. Priedai – nurodomi priedų pavadinimai ir skaičius.

22. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliekamas ir išvada surašoma ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo pradžios ir pateikiama sprendimą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės atlikimo priėmusiam Lietuvos namų direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui patvirtinti per 3 darbo dienas nuo jos surašymo, išskyrus rekomendacijų 23 punkte nustatytą atvejį.

23. Atsižvelgiant į rekomendacijų 21.6.2 ir 21.6.3 papunkčių nuostatas, išvadoje nurodžius, kad tam tikroms rizikoms išanalizuoti tikslinga atlikti korupcijos rizikos veiksnių nustatymo procedūrą šių rekomendacijų V skyriaus nustatyta tvarka, bendras korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo terminas yra 5 mėnesiai nuo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo pradžios. Per šį terminą turi būti surašyti visi išvados priedai (3priedas). Šiais atvejais išvados priedai yra neatsiejamos išvados dalys, o išvada sprendimą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės atlikimo priėmusiam Lietuvos namų direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui patvirtinti teikiama kartu su visais priedais per 3 darbo dienas nuo jų surašymo.

V SKYRIUS KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NUSTATYMAS IR REZULTATŲ ĮFORMINIMAS

24. Korupcijos rizikos veiksnių nustatymas pradedamas teisės aktų, reglamentuojančių veiklą analizuojamoje Lietuvos namų veiklos srityje, kurioje nustatyta rizika, analize, kurios metu tikslinga identifikuoti teisinio reglamentavimo spragas, galimybę dviprasmiškai taikyti teisės aktų nuostatas, įvertinti sprendimų priėmimo procedūros aiškumą¹⁰.

25. Darbo praktikos vertinimui rekomenduojama parengti klausimyną, skirtą analizuojamoje srityje dirbantiems Lietuvos namų darbuotojams, ir įtraukti į jį klausimus:

25.1. susijusius su teisinio reglamentavimo spragomis, nustatytomis atliekant sritį reglamentuojančių teisės aktų analizę;

25.2. kitus klausimus, į kuriuos nebuvo įmanoma gauti atsakymų iš jau įvertintų teisės aktų ar kitų dokumentų turinio ar kitų prieinamų informacijos šaltinių.

26. Atliekant darbo praktikos vertinimą papildomai rekomenduojama įvertinti pagal anksto numatytus atrankos kriterijus ir kitus dokumentus, susijusius su analizuojama veiklos sritimi.

27. Lyginant pageidautiną ir (ar) siektiną teisinių santykių būklę su esama ir (ar) faktine Lietuvos namų veiklos srities padėtimi, būtina išsamiai, objektyviai ir visapusiškai ištirti reikšmingus duomenis (Lietuvių namų priimtus norminius, vidaus administravimo ir individualius teisės aktus,

¹⁰ Pvz., rekomenduojama vertinti pagal Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklį, patvirtintą 2014 m. kovo 12 d. LRV nutarimu Nr. 243 (LRV 2022 m. sausio 5 d. nutarimo Nr. 11 redakcija), priede nustatytus aspektus.

kitus dokumentus ir juose užfiksuotą informaciją, žodžiu įstaigos tarnautojų ir (ar) pareigūnų pateiktą informaciją ir pan.) ir atsakyti į šiuos klausimus¹¹:

27.1. ar Lietuvių namai priėmė visus teisės aktus, reglamentuojančius Lietuvių namų veiklos sritį ir (ar) procedūrą, kuriuos turėjo priimti, įgyvendindamas aukštesnės galios teisės aktus;

27.2. ar pakankamai reglamentuotas analizuojamos procedūros atlikimas, ar yra poreikis ją reglamentuoti detaliau, siekiant mažinti darbuotojų diskreciją, skirtingą taikymo praktiką;

27.3. ar Lietuvių namų priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys Lietuvių namų veiklos sritį ir (ar) procedūrą, dera su aukštesnės teisinės galios teisės aktais;

27.4. ar Lietuvių namų priimti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys Lietuvių namų veiklos sritį, nenustato perteklinių reikalavimų lyginant su aukštesnės galios teisės aktais, ar nėra plečiamai aiškinamos įstatymo nuostatos;

27.5. ar Lietuvių namų įgaliojimai ar kompetencija detalizuoti Lietuvių namų priimtuose vidaus teisės aktuose. Ar įgaliojimų ir tarpusavio santykių (funkcijų) nustatymas (paskirstymas) Lietuvių namų vidaus teisės aktuose yra aiškus ir tinkamai suprantamas, ar laikomasi norminiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, apribojimų funkcijoms ir (ar) kompetencijoms nustatyti ir paskirstyti, pavyzdžiui, sprendimų priėmimo ir kontrolės ar priežiūros veiksmų atskyrimo ir pan.;

27.6. ar Lietuvių namų tarnautojai ir (ar) darbuotojai laikosi reikalavimų ir (ar) apribojimų, susijusių su jų teisėmis, pareigomis ir atsakomybe analizuojamoje veiklos srityje. Ar Lietuvių namų darbuotojams nesuteikti per platūs įgaliojimai veikti savo nuožiūra;

27.7. ar Lietuvių namų atliekamos procedūros pradedamos tik esant teisiniam pagrindams, nustatytiems norminiuose teisės aktuose.

27.8. Ar Lietuvių namams pradedant procedūrą tinkamai ir visapusiškai įvertinama Lietuvių namų teikiamos paslaugos gavėjo, jo pateiktų dokumentų atitiktis norminių teisės aktų reikalavimams. Ar toks vertinimas atliekamas laikantis teisės aktuose įtvirtintų kriterijų;

27.9. ar Lietuvių namai, pradėdami procedūrą, faktines aplinkybes, susijusias su administracinės ar viešosios paslaugos gavėjų statusu, jų pateiktų dokumentų apimtimi ir turiniu, vertina vienodai, nediskriminuoja ir (ar) neproteguoja kai kurių paslaugos gavėjų;

27.10. ar sprendimai Lietuvių namams vykdant procedūras priimami laikantis norminiuose teisės aktuose įtvirtintų principų, kriterijų. Ar šie kriterijai yra taikomi objektyviai, nediskriminuojant atskirų viešosios ar administracinės paslaugos, kito veiksmo subjektų;

27.11. ar Lietuvių namų priimami sprendimai (jų projektai) rengiami ir derinami laikantis norminiuose teisės aktuose ir vidaus administravimo aktuose nustatytų terminų;

27.12. ar Lietuvių namų priimami sprendimai (jų projektai) tinkamai įforminami ir dokumentuojami, ar atitinka jiems keliamus turinio ir formos reikalavimus, pavyzdžiui: ar yra nurodyti sprendimo priėmimo teisiniai pagrindai, ar sprendimai yra pagrįsti, tinkamai motyvuoti ir pan.;

¹¹ Pažymėtina, kad tai yra pavyzdiniai klausimai, kurie gali kisti, atsižvelgiant į atliekamo korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo apimtį ir (ar) vertinamo Subjekto veiklos specifiką.

27.13. ar Lietuvių namų sprendimus (jų projektus) priima tinkamus įgaliojimus ir kompetenciją turintys Lietuvių namų darbuotojai;

27.14. ar Lietuvių namų priimti sprendimai yra objektyvūs ir vienodi (esant tapačioms ar panašioms faktinėms aplinkybėms) visiems procedūros dalyviams;

27.15. ar informacija apie Lietuvių namų priimtus sprendimus, kitus veiksmus yra viešai prieinama (skelbiama) (jei to reikalauja norminiai teisės aktai);

27.16. ar tinkamai laikomasi norminių teisės aktų, Lietuvių namų priimtų sprendimų apskundimo tvarkos. Ar priimant skundą ir (ar) pakeičiant, panaikinant sprendimą nėra diskriminuojami ir (ar) proteguojami kai kurie procedūros dalyviai;

27.17. ar laikomasi norminių teisės aktų reikalavimų, susijusių su Lietuvių namų vykdomų procedūrų perkėlimu į elektroninę erdvę, vieno langelio principo laikymusi teikiant administracines ar viešąsias paslaugas, atliekant kitus veiksmus.

27.18. ar viešojo sektoriaus subjekte taikomos vidaus kontrolės ir korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės. Jeigu taip, tai ar jos yra pakankamos, kad būtų galima efektyviai nustatyti ir užkardyti veiklos neatitiktis;

27.19. ar Lietuvių namų procedūrų vykdymo vidaus tvarkos aprašų laikymosi kontrolės sistema yra aiški, veiksminga ir efektyvi;

27.20. ar laikomasi vidaus kontrolės metu pastebėtų trūkumų, netinkamai atliktų pareigų, nevykdomų funkcijų, nepasiektų veiklos rodiklių, kitų klaidų ištaisymo procedūros reikalavimų ir (ar) tvarkos, ar užtikrinamas sisteminis kontrolės priemonių taikymas ir pan.

28. Atlikus korupcijos rizikos veiksnių nustatymą kiekvienai nustatytai rizikai atskirai surašomas išvados priedas (2 priedas).

29. Išvados priede nurodoma:

29.1. rizika. Nurodomas pavadinimas ir lygis;

29.2. veiklos sritis (-ys) ir Lietuvių namų administracijos padalinys(-iai), kuriame (-uose) ji nustatyta;

29.3. esama padėtis, situacijos aprašymas;

29.4. nurodomi nustatyti korupcijos rizikos veiksniai. Rekomenduojama nustatyti korupcijos rizikos veiksnius aprašyti išsamiai, aiškiai ir konkrečiai, nurodant priežastis, dėl kurių atsirado skirtumų tarp esamos (faktinės) situacijos ir siektinos situacijos. Aprašant korupcijos rizikos veiksnius, rekomenduojama nurodyti norminį teisės aktą, konkrečią jo normą, kurios nėra laikomasi ar kurios reikalavimai yra pažeidžiami, glaustai apibūdinti procedūros sprendimą ar veiksmą, teisinio reglamentavimo spragas, kolizijas, per plačią įstaigos tarnautojų diskreciją, Lietuvių namų vidaus kontrolės sistemos nepakankamą efektyvumą ir pan. apibūdinančias ir (ar) parodančias faktines aplinkybes, t. y. pagrįsti, kodėl yra laikoma, kad egzistuoja nurodyti korupcijos rizikos veiksniai. Aprašymas turi motyvuotai atskleisti, kaip korupcijos rizikos veiksnys didina riziką Lietuvių namų veiklos srityje, ar Lietuvių namai šiuo metu taiko kokias nors priemones šiai rizikai valdyti (mažinti),

kokie Lietuvių namų taikomų vidaus kontrolės ar korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių įgyvendinimo trūkumai;

29.5. siūlomos rizikos mažinimo ir nustatytų korupcijos rizikos veiksnių pašalinimo priemonės. Nurodomos priemonės, kurias Lietuvių namams reiktų įgyvendinti, kad būtų sumažinta rizika ir pašalinti jos veiksniai ar, kiek galima, sumažintas jų neigiamas poveikis, pasiūlomi už priemonės įgyvendinimą atsakingi subjektai ir priemonės įvykdymo terminas. Priemonės nustatomos susiejant jas su nustatytais korupcijos rizikos veiksniais;

29.6. kitos pastabos (pagal poreikį).

30. Atlikus korupcijos rizikos veiksnių nustatymą, jei būtų nustatyta aukščiausio rizikingumo lygio korupcijos rizikų, bent vienoje jų atlikti 29.4 ir 29.5 papunkčiuose nustatytus veiksmus.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Sprendimą dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo priėmusio Lietuvių namų direktoriaus ar jo įgaliotas asmuo patvirtina išvadą ir priima sprendimus dėl rizikos mažinimo ir (ar) jos veiksnių pašalinimo taikymo.

32. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo rekomendacijos ir išvada skelbiamos Lietuvių namų interneto svetainėse.

33. Siekiant susisteminti Lietuvių namų veiksmus kuriant korupcijai atsparią aplinką, rekomenduojama nustatytų rizikų mažinimo ir (ar) korupcijos rizikos veiksnių šalinimo priemonės įtraukti į Lietuvių namų korupcijos prevencijos veiksmų planą arba metinį veiklos planą, jei korupcijos prevencijos veiksmų planas Lietuvių namuose nerengiamas.

34. Lietuvių namų direktorius ar jo įgaliotas asmuo ne vėliau kaip po vieno metų nuo šių rekomendacijų 30 ir 31 punktuose nurodytų sprendimų priėmimo Lietuvių namų interneto svetainėje paskelbia, kokie veiksmai buvo atlikti ir kokie rezultatai pasiekti mažinant rizikas ir (ar) šalinant jų veiksnius¹².

35. Su korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymu susiję dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo ir šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

¹² Pavyzdžiui, paskelbia informaciją apie subjekto korupcijos prevencijos veiksmų plano įgyvendinimą (ataskaitą).

TVIRTINU
Vilniaus lietuvių namų direktorius
(Parašas)
(Vardas ir pavardė)
(Data)

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADA

(dok. data ir registracijos Nr.)
Vilnius

1. Lietuvių namų subjektas, kuriame atliktas KPT nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumpas aprašymas).																																												
2. Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą																																												
3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas. Analizuotas laikotarpis.																																												
4. Nustatytos rizikos, jų lygiai, suskirstymas pagal svarbą																																												
<table><tr><td rowspan="6">POVEIKIS</td><td>Katastrofinis</td><td>5</td><td>10</td><td>15</td><td>20</td><td>25 R_1</td></tr><tr><td>Kritinis</td><td>4</td><td>8</td><td>12</td><td>16</td><td>20</td></tr><tr><td>Pastebimas</td><td>3</td><td>6</td><td>9</td><td>12</td><td>15</td></tr><tr><td>Žemas</td><td>2</td><td>4</td><td>6</td><td>8</td><td>10</td></tr><tr><td>Nereikšmingas</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td></tr><tr><td></td><td>Labai žema</td><td>Žema</td><td>Vidutinė</td><td>Aukšta</td><td>Labai aukšta</td></tr><tr><td colspan="6">TIKIMYBĖ</td></tr></table>		POVEIKIS	Katastrofinis	5	10	15	20	25 R_1	Kritinis	4	8	12	16	20	Pastebimas	3	6	9	12	15	Žemas	2	4	6	8	10	Nereikšmingas	1	2	3	4	5		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta	TIKIMYBĖ					
POVEIKIS	Katastrofinis		5	10	15	20	25 R_1																																					
	Kritinis		4	8	12	16	20																																					
	Pastebimas		3	6	9	12	15																																					
	Žemas		2	4	6	8	10																																					
	Nereikšmingas		1	2	3	4	5																																					
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta																																						
TIKIMYBĖ																																												
4.1. Raudonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	R_1 . nurodomas rizikos pavadinimas, tikimybės, poveikio lygis, pagrindimas, kodėl skirti atitinkami balai.																																											
4.2. Geltonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)																																												
4.3. Žalias rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)																																												
Kita informacija																																												
5. Pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo																																												
6. Kitos pastabos																																												
7. Priedai																																												
Išvadą parengusio asmens pareigų pavadinimas, vardas ir pavardė	(parašas)																																											

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo
ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų
2 priedas

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO IŠVADOS PRIEDAS

1. Rizika (pavadinimas, lygis)			
2. Veiklos sritis (-ys) ir viešojo sektoriaus subjekto administracijos padalinys (-iai), kuriame (-iuose) ji nustatyta.			
3. Esama padėtis (situacijos aprašymas):			
4. Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai: 1. 2.			
5. Siūlomos rizikos mažinimo ir nustatytų jos veiksnių pašalinimo priemonės:			
Nr.	Priemonės aprašymas	Atsakingas subjektas:	Įvykdymo terminas:
1.			
2.			
Kitos pastabos:			
1.			
2.			